

מלחמה - אתחלתא דנאולה (מגילה ז' ע"ב)

מלחמה שלום

תיבה אחר תיבה בסוד אחדות הבריא

אד

כתיב (בראשית ב, ו) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

אש שגוברת היא מכוח השמש

ובמזרחי (שם) כתב, וז"ל, וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ – כמנהג האדום העולים מכח השמש ומשקים פני כל האדמה עכ"ל, עיי"ש. ולדבריו, האש שגוברת על המים, וגורמת למים לעלות, זה אינו האש שבתוך האד עצמו, אלא כח האש והחמימות שבשמש.

מכוח האד נברא האדם

וברש"י (שם) כתב וז"ל, וְאֵד יַעֲלֶה. לענין בריאתו של אדם, העלה את התהום והשקה העננים לשרות העפר ונברא אדם, עכ"ל. ונודע שצורת אדם כולל בקרבו את כלל כל הבריא, ולכך נקרא עולם קטן. והאדם דתיקון הוא סוד השלום, שעושה שלום עם כל הברואים, וכוללם יחד. ולפ"ז האד שמכחו נברא האדם, הוא אד ששורשו שלום, ועולה לעילא לעשות שלום עם העליונים, והבן.

תנועת המים

האד עולה לעומת הגשמים שיורדים. כלומר יש כאן ב' תנועות הפוכות; גשם שיורד מלעילא לתתא, ואד שעולה מתתא לעילא^א ומהגשם והאד נעשו תנועה ליתר המים האחרים.

שורש המחלוקת נגלה במים

והנה כתיב (בראשית א, ו) ביום השני למעשה בראשית, יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְיִהְיֶה מְבָדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. הבדלה בין מים עליונים לבין מים תחתונים^ב. וכידוע (ילקוט שמעוני, בראשית רמז ה') לא נאמר ביום השני "כי טוב", כי בו נברא המחלוקת. הרי לנו ששורש המחלוקת (המלחמה) מונח בפרטות במים.

אד - מלחמה בין האש והמים

ובפרטות, כיצד נגלה מלחמה באד, כתב ר' אברהם בן הרמב"ם (בראשית ב, ו), וז"ל, אד שם הקיטור העב העולה מן הארץ; ממנו נגזר בספר איוב (לו, כז) יִזְקוּ מִטֶּר לְאָדָם; ביאר לנו בזה את יסוד המטר ותולדתו שהוא מן אידים עבים עולים מלמטה אחרי מזיגתם, ואותם האידים מחוברים מן ארבעה יסודות כפי מה שפירשה לנו החקירה המדעית בהוראת 'יהב חכמתא לחכימין' המכריע במזיגת אותם האידים יסוד הרוח ופחות ממנו יסוד המים, ואותם האידים נישאים על ידי יסוד הרוח והאש אשר בהם ומזדככים באויר, ונפלטת מהם תמצית יסוד הרוח והאש אשר כל אחד מהם עולה ומבקש מחוז יסודו (כאן מתגלה מלחמה בין המים והאש, וגובר האש על המים, והבן). שוב נבדל יסוד המים (מכח מלחמה בין האש והמים) ומשהו מחובר בו מן יסוד הארץ עם שיירים קטנים במזיגה מן יסוד האש והרוח המאוחדים בשעת המזיגה ובכך אותה התמצית מן האידים העולים שוקעת ויורדת ומבקשת את מחוז יסודה ובירידתה היא משקה את הארץ ומרוה אותה, עכ"ל.

^א ובטל נגלה תחלה ירידה, ואח"כ עליה.

^ב בראשית רבה (פרשה ד, סימן ב), וז"ל, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם גלדה טיפה האמצעית ונעשו השמים התחתונים, ושמי שמים העליונים, עכ"ל.

^ג ילקוט שמעוני (בראשית, רמז ה), וז"ל, נַעֲשֶׂה אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ (בראשית א, ז). זה אחד מן המקראות שהרעיש בן זומא את העולם, 'נַעֲשֶׂה' אתמהא, והלא במאמר הן דכתיב (תהלים לג, ו) בְּדָבָר ה' שָׁמַיִם נִעְשׂוּ. למה אין כתיב בשני 'כי טוב', לפי שבו נברא גיהנם, שנאמר (ישעיהו ל, לג) כִּי עָרוֹךְ מֵאֲתָמוֹל תִּפְתָּה, יוֹם שִׁישׁ בּוֹ אֲתָמוֹל וְלֹא שִׁלְשׁוֹם. ר' חנינא אומר שבו נברא מחלוקת שנא' (בראשית א, ו) וְיִהְיֶה מְבָדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, עכ"ל.

^ד תיקוני זוהר (תקונא שתיין ותשע, דף ק ע"א), וז"ל, דא גופא דבר נש דאתקרי עולם קטן, עכ"ל.